

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 15.04.2022
Published/Yayınlanma 31.07.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Ak, M.O. (2022). İziciliğin gelişimi ve uygulama alanları üzerine bir değerlendirme. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(85), 1345-1352.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3134>

Dr. Mehmet Onur AK
<https://orcid.org/0000-0003-1434-2207>
Bağımsız Araştırmacı / TÜRKİYE

İZCİLİĞİN GELİŞİMİ VE UYGULAMA ALANLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION OF THE DEVELOPMENT AND APPLICATION AREAS OF SCOUTING

Issue/Sayı: 85

Volume/Cilt: 9

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Genç ve çocukların doğa koşulları içerisinde örgütlü bir faaliyet altında beceri, dayanıklılık, sosyallik, cesaret, yardımlaşma ve dayanışma gibi özelliklerini geliştirme amacı taşıyan izcilik faaliyetleri, uluslararası ve kültürel bakımdan dil, din, etnik ayırım gözetmeyen üniformalı gönüllü gençlik çalışmaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde 160'dan fazla ülkede 40 milyon katılımcının iştirak ettiği bu faaliyetler dünyanın en büyük gençlik hareketlerinden birini oluşturmaktadır. Bu büyük oluşum, kuruluş amacı gereği gençlerin serbest zamanlarını değerlendirme aracı olarak görülse de uygulamada farklı amaçlarla kullanıldığı bilinmektedir. 19. yüzyıldan itibaren ulus-devlet kimliği oluşturma amacının baskın bir güç unsuru olmasıyla birlikte militer bir toplum ortaya çıkarılmasına çalışılması, asker ve millet kavramının önem kazanması buna örnektir. Bu sebeple, dönemin yapısı gereği okullarda verilen eğitimin yanında izcilik gibi okul dışındaki gençlik örgütlenmelerine değer verilmiştir. Bu çalışma kapsamında, izciliğin tarihsel gelişimi ve gençler üzerindeki fiziksel ve zihinsel gelişim sağlama amacı olarak kullanılması açıklanacak olup ülkelerin gençleri paramiliter yapıda örgütleyerek misyonerlik ve sömürgecilik alanında izcilik faaliyetlerini kullanmaları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: İzcilik, Serbest Zaman, Misyonerlik.

ABSTRACT

Scouting activities, which aim to develop the skills, endurance, sociability, courage, cooperation, and solidarity of young people and children under an organized activity in natural conditions, appear as international and culturally uninformed volunteer youth work that does not discriminate against language, religion, or ethnicity. Today, these activities, in which 40 million individuals participate in more than 160 countries, are one of the largest youth movements in the world. Although this large formation is seen as a means of making use of the leisure time of the youth due to its establishment purpose, it is known that it is used for different purposes in practice. Since the 19th century, the aim of creating a nation-state identity has been a dominant power element, and the effort to create a military society and the importance of the concept of soldier and nation are examples of this. For this reason, due to the nature of the period, youth organizations outside the school such as scouting were valued in addition to the education given in schools. Within the scope of this study, besides explaining the historical development of scouting and its use for the physical and mental development of young people, the use of scouting activities in the field of missionary and colonialism by organizing young people in a paramilitary structure is discussed.

Keywords: Scouting, Leisure, Missionary.

1. GİRİŞ

Bir rekreasyon etkinliği olan izcilik, tamamen gönüllü katılıma yönelik olarak ırk, din, dil, cinsiyet ayrımı yapmayan ve politik amaç gütmeyen, bünyesinde çeşitli kuralları barındıran, belirli yaş gruplarında yer alan gençlerin ahlaki, zihinsel ve fiziksel gelişimine katkıda bulunan faaliyetlerdir. Bu faaliyetler, çocuk ve gençlerin okul ve aile arasında kalan boşluklarını doldurarak bireysel gelişimlerinin yanında çevresine, yaşadığı topluma fayda sağlayacak yetkinlikler kazandırılmasını amaçlamaktadır. İzcilik, teorik bilginin yanında uygulamalı becerileri de içeren bir eğitim özelliği taşımaktadır (Çiftçi, Olaç, Aksakal & Yaman, 2015: 417). Üniformalı bir gençlik hareketi olan izcilik

faaliyetleri, katılımcılarının serbest zamanlarını çeşitli programlarla değerlendirmektedir. Bu programların amaçları arasında, katılımcının yalnızca şahsi menfaatini düşünen bir birey olarak değil, etrafına yardım etmeyi görev bilen, yaşadığı topluma hizmet etmek amacıyla elinden gelen gayreti gösteren, karakteri oturmuş bir insan oluşturmak olduğu söylenebilmektedir (Sapsız, 2008: 2).

İzcilik faaliyetleri belirlenmiş bir gruba uygulanan yaygın eğitim etkinlikleridir. Bu eğitimler, oba ismindeki küçük gruplar içerisinde düzenlenmektedir. Faaliyetlere iştirak eden katılımcılar aldıkları eğitim kanalıyla hayatları için lazım olan beceri ve bilgileri bizzat uygulayarak kazanır. İzcilik faaliyetleri her ne kadar serbest zamanları değerlendirme amacı taşıyan rekreasyonel etkinlikler olarak görülse de sadece eğlence maksadıyla düzenlenmiş bir oluşum şeklinde ele alınmamalıdır. Çocuk ve gençlerin faydalı gelişimini tamamlamaya destek sağlayan yardımcı aktiviteler olarak görülmelidir. Doğada bireysel ve toplu olarak yapılan bu çalışmalarla, karşı kaşıya kalınacak engelleri geçmek için yaratıcı çözümler bulan katılımcıların fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimine katkı sağlanmaktadır. Bahse konu faaliyetlerde bireysel ve toplu olarak en uygun çözümü sağlamaya çalışan çocuk ya da genç birey zorluğu, mücadele etmeyi ve başarıyı deneyimlemektedir. Eğitimlerde yer alan oyunlar kanalıyla kurallara uyma, paylaşma, ortak karar verme ve buna saygı duyma, adil olma ve adil rekabet etme, yenme, yenilmenin hazmedilmesi gibi temel yetilerin kazanılmasının öğrenilmesine olanak tanınmaktadır. Küçük grupları ifade eden oba ve oymaklarda uygulanan demokrasi uygulamalarıyla, çocuk ve gençler başkalarının görüşlerine saygı göstermeyi öğrenmektedirler. Aynı zamanda bu uygulamalar, katılımcıların sosyal gelişimine katkı sağlayarak örnek bir vatandaş olmalarında yol gösterici konumda bulunmaktadır (Dam, 2020: 732). İzciliğin yalnızca ulusal değil aynı zamanda uluslararası ortak etkinlikleri de içermesinden ötürü, bu etkinliklere katılan çocuk ve gençlerin farklı kültürleri tanıyarak dünya görüşlerinde zenginlik kazanmaları sağlanmaktadır.

İzcilik faaliyetleri içerisinde çok sayıda hareket içeren sportif etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikler çocuk ve gençlere hareket etme alışkanlığı kazandırarak özellikle günümüz dünyasında hareketsizlikten kaynaklanan obezite, kalp ve dolaşım sistemi, tansiyon, kolesterol, eklem ve kas hastalıklarını engellemede fayda sağlamaktadır.

Okul ve aile yaşamında yaşanan problemler, günlük yaşantının tekrarı ve monotonluk, kişinin moralini düşürerek günlük rutinde karşılaştığı sorunlara karşı sabır unsurunun azalmasına sebep olabilmektedir. İzcilik etkinlikleriyle, bireyin monotonluktan uzaklaşması sağlanarak hayata karşı tatmini artmaktadır. Bunun yanında toplu icra edilen faaliyetlerle birlikte çocuk ve gencin toplumsal bağlar oluşturması sağlanarak dostlukların oluşması, içinde yer aldığı grupta kendini konumlandırma gibi sosyal kabiliyetleri gelişmektedir.

Günümüzde din, statü, ırk, gelir, cinsiyet gibi çeşitli kriterlerin bireyleri birbirinden uzaklaştırdığı ve yabancılaştırdığı bilinmektedir. Bununla birlikte izcilik faaliyetlerinde her kesimden çocuk ve genç birlikte kendilerine yer bulabilmektedir. Dolayısıyla izcilik bünyesinde yer alan faaliyetler, farklı gruptaki kişiler arasındaki bu ayrımın yok olmasını sağlamaktadır. Bu sayede katılımcılar, sosyalleşme kapsamında birbirleriyle kaliteli vakit geçirerek aralarında karşılıklı etkileşim oluşmaktadır (Yetim, 2000: 65).

İzcilik faaliyetleri bünyesinde yer kurallar, çocuk ve gençlerin toplumsal kanunlara uyması konusunda yardımcı olmaktadır. Sosyal ortamda başkalarının haklarına saygı duymak, yazılı ve yazılı olmayan kurallara uymanın örnek vatandaş olmanın gereği olması, bu rekreatif faaliyetlerin medeni bir toplum oluşmasına gösterdiği katkıyı ortaya koymaktadır (Karaküçük, 2005).

Görüldüğü gibi henüz çocuk yaşta başlayan izcilik faaliyetlerinin bireysel yararlarının yanında toplumun şekillenmesinde de fayda sağladığı inkâr edilemez bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında, her ne kadar insanlık adına faydalı amaçları bünyesinde barındırsa da dünyada yaşanan savaşlar, ülkelerin politika ve çıkarları gibi faktörler vasıtasıyla bu mütevazı ve ulvi oluşumun zaman zaman maksadı dışında kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla çalışmanın bu bölümünde izcilik faaliyetlerinin gelişimine, izciliğin ortaya çıktığı dünya koşulları bağlamında bakılarak bu faaliyetlerin arka plan uygulamaları değerlendirilecektir. Bu kapsamda Osmanlı döneminde ülkedeki Rum izcilik faaliyetlerinin çalışmalarının yanında, Türkiye ve Yunanistan'daki izcilik faaliyetleri tarihsel bakış açısıyla ele alınacaktır.

2. İZCİLİĞİN TARİHSEL SÜRECİ

2.1. İziciliğin Dünyadaki Gelişimi

Ortaçağ Avrupası'nda özellikle din ve mezhep ekseninde ortaya çıkan ayrışmalar sebebiyle savaşların yaşandığı bilinmektedir. Bunun yanında sanayi devrimi sonrasında benzer çatışmalar, ortak gençlik hareketleriyle aşılmaya çalışılmıştır (Bayrak, 2010: 154). Özellikle 19. yüzyıldan itibaren ulus-devlet kimliği oluşturma amacının baskın bir güç unsuru olmasıyla birlikte militer bir toplum ortaya çıkarılmasına çalışılmış, asker ve millet kavramı önem kazanmıştır (Başkutlu, 2015: 38). Bu sebeple, dönemde özellikle gençlik örgütlenmeleri görülmektedir. Halkı ortak amaca yönlendirmede okullarda verilen eğitimin yanında okul dışındaki gençlik örgütlenmeleri bu kapsamda önem arz etmektedir.

Sanayi devrimi neticesinde özellikle Avrupa'da meydana gelen yenilikler sayesinde insanlığı bir gelişim sürecini yaşamaya başlamıştır. Bu dönemde çalışma olgusuna verilen aşırı öneme rağmen, yoğun çalışma saatlerinin azalması, çalışanların hayatlarında serbest zaman kavramının oluşmasına yol açmıştır. Çoğu ülkede bireyler oyun, eğlence ve spor etkinliklerini içeren serbest zaman faaliyetlerine iştirak etmişlerdir (Ak, 2020: 18-20).

İzcilik faaliyetleri de özellikle ortaçağ sonu ve sanayi devriminde yaşanan bu gelişmelere paralel olarak ortaya çıkmıştır. O dönemde gençliğe verilen aşırı önem ve ülkelerin politikalarını bu kitle üzerinden sürdürme çabası ele alındığında, gençliğin modernizm, şehirleşme, sanayi devrimi reformları neticesinde toplumsal bir kategori olarak da değerlendirildiği çeşitli tarihsel araştırmalarda belirtilmektedir (Şahin, 2007: 158).

Dünyada izcilik kavramının ortaya çıkışı ve yayılması İngiliz General Baden Powell ile gerçekleşmiştir (Akcan, 2017a: 1001). Doğa hayatını benimseyen Powell, Güney Afrika ve çeşitli Akdeniz ülkelerinde yaptığı görevlerde, dönemin gençliğe verdiği öneme paralel olarak bu bireyleri gözlemlemiştir. Savaş alanlarında doğa ile uyumlu gençlerin, belirli bir disiplinle hareket etmelerinin hem kendilerine hem de buldukları topluma fayda sağlayacağını düşünmüştür. Ülkesine döndüğünde bu düşüncelerini 1907 yılında Brownsea Adası'nda 24 gençten oluşan bir grupla birlikte ilk izci kampını düzenleyerek eyleme dönüştürmüştür (Güven, 2003: 66). 1908 yılında yayımladığı ve 35 dile çevrilen "Scouting For Boys" kitabıyla, gençliği tabiat içerisinde belirli kurullarla eğitmenin önemini açıklamıştır (Coşkun, 2011: 48). Kitap, Powell'in stratejisinin gençler üzerinde tutarak, onların izcilik faaliyetlerine ilgi duymasını sağlamıştır. Öyle ki kitap, kısa zaman içerisinde tüm dünyada milyonlarca satmıştır. Kitabın çıktığı tarihten iki yıl sonra İngiltere'de izci sayısının on bin olduğu belirtilmiştir (Güven, 2003: 66). Hatta 04 Eylül 1910 tarihinde on binin üzerinde izci, bir araya gelerek Kristal Salonu/Londra'da izleyenlere izcilikte kullanılan teknikler hakkında bilgi vermiştir (Coşkun, 2011: 51). İziciliğe bu yoğun ilgiye kız çocukların da katılmasıyla birlikte, Baden tarafından 1910 yılında Kız İzci Teşkilatı kurularak, eşi Olave Powell yönetiminde bu örgüt, çalışmalarına devam etmiştir (Türkiye İzcilik Federasyonu [TİF], 2021). İziciliğin İngiltere'de başlayan serüveni kısa süre içerisinde Fransa'da Eclairer, Almanya'da Pfad Finder ismiyle Avrupa'da herkes tarafından benimsenen bir teşkilatlanma olarak göze çarpmaktadır (Taşkesenlioğlu, 2009: 104).

Yapılanmanın hızlıca kabul görmesiyle küçük çocuklar için özellikle ebeveynlerinin isteği üzerine 1913 yılında Yavrukurt Teşkilatı ve 1917 yılında ise daha büyük çocuklar için Ergin İzcilik Teşkilatı kurulmuştur (TİF, 2021). 1920 yılında uluslararası çapta izcilik kampı anlamına gelen ilk Jamboree düzenlenmiştir. Aynı yıl, artık uluslararası bir etkinlik olarak kabul edilen izcilik faaliyetlerini resmi bir teşkilatlandırma altına yerleştirmek maksadıyla Dünya İzcilik Teşkilatı kurulmuş ve Baden Powell bu teşkilatın ilk başkanı olmuştur (URL1). Bugün, izcilik 160'dan fazla ülkede yer alan ve 40 milyondan fazla kişinin iştirak ettiği dünyanın en büyük gençlik organizasyonlarından birisidir (Dam, 2020: 733).

2.2. İziciliğin Türkiye'deki Gelişimi

Ulus-devlet anlayışının yükseldiği 19. yüzyıl Avrupası'nda özellikle vatandaş-asker uygulamalarından, son dönemini yaşayan Osmanlı da etkilenmiştir. Bu etkileşim Osmanlı'nın II. Meşrutiyet yıllarına (Çelebi, Asan & Asan, 2018: 503-506) denk gelmektedir. Vatan savunmasının etkili yöntemlerinden birisinin vücut sağlamlığı olmasından hareketle, ilk etapta beden terbiyesi konusunda çeşitli uygulamalar yapılmaya başlanmış, daha sonraları ise izcilik (keşşaflık) etkinlikleri gündeme gelmiştir. Dönemin koşullarında, genel itibariyle tüm dünyada olduğu gibi bu etkinliklerin ortak noktasını, gençlerin fiziken kuvvetlendirilmesi oluşturmuştur. Balkan Harbi yenilgisinin gerçekleşmesiyle genç nüfusun vatan savunmasındaki önemi belirginleşmiştir. Bu dönemde II.

Meşrutiyet'in ilanına da ön ayak olan İttihat ve Terakki'nin ileriki harpleri kazanabilmek maksadıyla milli bilince sahip ve kudretli gençleri yaratma gayesinde olduğu söylenebilir. Bu kapsamda beden terbiyesi, izcilik ve diğer paramiliter gençlik hareketleri bu amaç doğrultusunda kullanılacak önemli birer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Yamak, 2009: 74). Siyasi gücü elinde tutan İttihat ve Terakki, genç nüfusu fiziken ve ruhen canlandırmak gayesiyle, içerisinde bu paramiliter içerikle doldurulmuş beden eğitimi müfredatının uygulanması için gerekli şartları oluşturarak okullar kanalıyla, bu uygulamaların kesintisiz sürmesi için gerekli yasal düzenlemelere katkıda bulunmuştur (Özçakır ve Yıldırım, 2016: 16). Balkan Harbi yenilgisinin ardından kamuoyunda oluşan sorgulama hissiyatı neticesinde, bu yenilginin sorumluluğunun yalnızca orduya ait olmadığı aynı zamanda orduya askerlerin temin edildiği millette aranmıştır. Bu sorgulamaların ve yeniden yapılanma ihtiyacının sonucu olarak, merkez ve taşralarda beden terbiyesini sağlayacak kurumların süreci hızlanmıştır. Çeşitli yerlerde idman kulüpleri ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Osmanlı Güç Dernekleri, Osmanlı Genç Dernekleri, İzçiler Ocağı gibi çeşitli oluşumlar göze çarpmaktadır. Bu yapılar arasında ilk olması bakımından önem arz eden beden terbiyesi kulübü ise "Türk Gücü" yapılanmasıdır (Akcan, 2013: 106-109).

Türk Yurdu Dergisi'nin 13 Mart 1913 sayısında resmi olarak duyurulan ve sloganı "Türkün Gücü Herşeye Yeter" olan Türk Gücü Cemiyeti'nin kuruluş amacı, milletin bedeni güçsüzlüğünü ortadan kaldırarak, eski gücünü yeniden kazanmasının arzulanması olarak ifade edilmiştir (Yamak, 2009: 92-93). Bu cemiyetin faaliyetleri aynı dönemde tüm dünyada yayılan izcilik faaliyetleriyle ilişkilendirilip, cemiyet üyeleri izciliği taklit etmekle itham edilmiştir (Akcan, 2017a: 1002). Bu ithamlara karşılık olarak cemiyet tarafından taklitçi bir yapıda olmadıkları ve askere alınacak gençlerin fiziki sağlımlıkları için faaliyette buldukları, esasen Avrupa'dan çok daha önce Türklerin beden terbiyesi alanında cirit, okçuluk, atçılık vb. etkinliklerinin olduğu, bu anlamda Avrupa'nın Türkleri taklit ettiği, burada önemli olan hususun Turan anlayışı olduğu belirtilmiştir (Yamak, 2009: 125-127).

Dünyada yükselen bir trend olan izciliğe paralel olarak bu dönemdeki bir başka örgütlenme ise Harbiye Nazırı Enver Paşa himayesinde kurulan İzçiler Ocağı olmuştur. İzcilikle ilgili dünyadaki gelişmeleri takip etmek maksadıyla Avrupa'ya gönderilen Burdur Mebusu Atıf Bey ile İsmail Hakkı beyin kendisine sundukları rapora istinaden bu örgütün kurulmasına vesile olan Enver Paşa, Belçika'dan uzman Harold Parfitt'i getirterek, izciler ocağının örgütlenmesi ve çalışmalarda bulunması sağlanmıştır. Birinci Dünya Savaşı sebebiyle izcilik çalışmalarında kesintiler görülüp Parfitt'in ülkesine göndermesine rağmen, Almanya'dan getirilen Albay Fon Hop ile bu faaliyetler aksatılmadan yürütülmeye çalışılmıştır. Savaş ortamında dahi izcilik faaliyetlerinin kesintisiz icra edilmeye gayret edilmesinin sebebi, izciliğe verilen önem ve bu yapının kurumsallaştırılmaya çalışılması olarak gösterilebilir (Güven, 2003: 68).

Esasen Osmanlı döneminde izcilik hakkındaki ilk görüş ve yazıların henüz Baden Powell'ın 1908'de yayımladığı Scouting For Boys kitabından iki yıl gibi kısa bir süre sonra ortaya çıktığı görülmektedir. Buna örnek olarak 1910 yılında Ragıp Nurettin Ege'nin, "Say ve Tetebbu" adlı dergide izcilikle ilgili yazılar yayınlaması, Galatasaray Lisesi beden eğitimi öğretmenleri Ahmet, Yakup ve Abdurrahman Robenson kardeşler, Manastır Öğretmen Okulu Müdürü Ethem Nejat Bey ve İttihat Mektebi Müdürü Nafi Atıf Kansu'nun İstanbul'da ilk izcilik uygulamalarında bulunan isimler olduklarının bilinmesi ve İstanbul Erkek Lisesi ile Darüşşafaka Lisesi'nde izcilik çalışmalarının yapılması gösterilebilir (TİF, 2021). Dolayısıyla dünyada izciliğin ortaya çıktığı tarihlerdeki teknoloji ve kitle iletişim araçlarının günümüze oranla inkâr edilemez eksikliği düşünüldüğünde, Baden döneminde ortaya çıkarılan izcilik faaliyetlerinden çok önce Osmanlı döneminde izcilik faaliyetlerinde bulunulduğunu söylemek gerçeklikten uzak bir düşünce yapısı olmayacaktır.

Birinci Dünya Savaşı ve Çanakkale Savaşı sırasında her ne kadar izcilik çalışmaları duraksasa da izcilerin cephelerde yer aldığı hatta 1914 yılında Allahuekber Dağları'nda kimi izcilerimizin şehit olduğu bilinmektedir. Bunun yanında izcilerimiz Çanakkale Savaşı'nda saf tutmuştur (Öntuğ ve Uygun, 2012: 142). Cumhuriyet döneminde izciliğin belirleyici etkisini vatan savunması oluşturmuştur. Yapılan çalışmalar ve organizasyonlar bu bağlamda ele alınmıştır. 1923 yılında TBMM hükümeti İstanbul Türk İzçiler Ocağı Nizamname-i Esasisi yayımlanarak Atatürk'ün himayesinde kurulan bu kurumda baş izciliğe yine Atatürk getirilmiştir (Güven, 2003: 70). Cumhuriyet dönemiyle birlikte izcilik uygulamalarının yasal eğitim kurumlarında ele alınarak izciliğin okullarda ve sultanilerde kurulmasına yönelik atılımlar göze çarpmaktadır. Birinci Heyet-i İlmiye'nin gündeminde izcilik faaliyetlerinin yer alması buna bir örnek olarak gösterilebilir (Tanır ve Aslan, 2019). Atatürk'ün izcilik faaliyetlerine verdiği önem "Yurt savunması bakımından da hayli önemli olan izcilik, ferdi ve

milli eğitim bakımlarından da o nispette önemlidir. Bütün hükümetlerde, izcilik teşkilatı birbiri ile adeta yarışırmasına yayılmakta, genişlemekte ve mensuplarını fikren, ahlaken, ilmen ve bedenen yetiştirmektedir.” sözüyle ortaya çıkmaktadır. İzciğe verilen önem doğrultusunda özellikle milli mücadele döneminin ardından Türkiye’de izciliğin canlandığı ve bu dönemde ülkedeki izci sayısının on bini bulduğu belirtilmektedir (Toprak, 1998: 13).

İzcilikle ilgili gelişmeler, Cumhuriyetin temelleri sağlamlaştıkça daha organize bir yapıya bürünmüştür. 1950 yılında Türkiye’nin Dünya İzcilik Teşkilatı’na üyeliği kabul edilmiştir. 1987 yılında Türk Kız İzçileri, Dünya Kız İzci Teşkilatı’na üye olmuştur. 1991 yılına kadar çalışmalarını Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı altında yürüten teşkilat, bu tarihte Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Türkiye İzcilik Federasyonu adı altında faaliyet göstermeye başlamıştır. 2014 yılında bağımsız yapıya bürünen İzcilik Federasyonu, okullarda izcilik faaliyetlerinin yayılması kapsamında 2020 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği anlaşması yapmıştır. 2021 itibarıyla Türkiye’de 224 bin izci bulunmaktadır (TİF, 2021).

3. İZCİ ANDI ve TÜRESİ

İzcilik hareketine katılacak bireylerin lider gözetiminde ve grup arkadaşlarının önünde belirtilen kurallara uyacağına söz vermesini ifade eden izci andı, Scout For Boys kitabında belirtilmiş, bu ant yıllar boyu çok büyük değişikliklere maruz kalmadan, temel hatlarıyla korunmuştur. Gerek Dünya İzcilik Teşkilatı ve uluslararası izci örgütleri gerek Türkiye İzcilik Federasyonu tarafından bahse konu kitapta belirtilen üç temel değer üzerinden izcilik andı oluşturulmuştur. Bu üç temel değer; Tanrı’ya ve Kral’a (kral ibaresi ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir) sadık olmak, her zaman başkalarına yardımcı olmak, izci yasasına (türesi) sadık olmak şeklindedir (Powell, 1908). Dünya İzcilik Teşkilatı tarafından belirtilen izci andı “Tanrıya ve Kral’a (veya Tanrıya ve ülkeme) sadık olacağıma, her zaman diğer insanlara yardım edeceğime ve izci yasasına sadık olacağıma şerefim üzerine ant içerim” şeklindedir (Scout, 2021 URL1).

Bahse konu izci andı temel değerlere bağlı kalarak dinsel ve bölgesel olarak birtakım küçük farklılıklar içerebilmektedir. Örneğin İngiltere İzcilik Teşkilatı tarafından ateist, Müslüman, Hristiyan vb. inanışlar için izcilik andının içeriği farklılık gösterebilmektedir. “İzci değerlerimizi sürdürmek, Kraliçeye karşı görevimi yapmak, diğer insanlara yardım etmek ve izci yasasını korumak için elimden gelenin en iyisini yapacağıma şerefim üzerine ant içerim” ateist bir izcinin andı iken “Dharma’mı takip etmek ve Kraliçe’ye karşı görevimi yapmak, tüm hayata şefkatle davranmak ve izci yasasını korumak için elimden gelenin en iyisini yapacağıma şerefim üzerine ant içerim” Hindular için izcilik andında yer almaktadır. Ayrıca Müslüman üyeler için izci andındaki Tanrı kelimesi yerine Allah ibaresi kullanılmaktadır. Budistler için (Triple Gem) Üçlü Mücevher, Sihistler için ise Waheguru ibareleri yer almaktadır (Scouts, 2021 URL2). Bunun yanında ABD İzcilik Teşkilatı’nda kullanılan izcilik andı “Tanrı’ya ve ülkeme karşı görevimi yerine getirmek ve izci yasasına uymak için elimden geleni yapacağıma, diğer insanlara her zaman yardım edeceğime, kendimi fiziksel olarak güçlü, zihinsel olarak uyanık ve ahlaki olarak dürüst tutacağıma şerefim üzerine ant içerim” şeklindedir (Scouting, 2021 URL3).

Türkiye’de halihazırda kullanılan izci andı ilk olarak 1914 yılında kabul edilen İzci Nizamnamesi’nden gelmektedir. Bahse konu tarihten itibaren temel değerlere bağlı kalarak izci andı şekil bakımından bazı değişikliklere uğramıştır (Coşkun, 2011: 22-24). Günümüzde kullanılan izci andı “Allah’a ve vatanıma karşı vazifelerimi yerine getireceğime, izcilik türesine uyacağıma, başkalarına her zaman yardımda bulunacağıma, kendimi bedence sağlam, fikirce uyanık ve ahlâkça dürüst tutmak için elimden geleni yapacağıma şerefim üzerine ant içerim” şeklindedir (TİF, 2021).

1908 yılında Baden Powell tarafından belirtilen üç temel değerden de görüleceği üzere aradan geçen yüzyıllık sürede dahi din, vatan savunması, insanîyet, kendine karşı ve başkalarına karşı görevler gibi öğeler her ne kadar farklı kültürlerde olursa da yaşamaya devam etmektedir. İzci antlarında belirtilen izci yasası bu temel değerler kapsamında ifade edilmektedir. Dünya İzcilik Teşkilatı’na göre İzci Yasası on maddeden oluşmaktadır.

1. Bir izcinin sözüne inanılır.
2. Bir izci sadıktır.
3. Bir izcinin görevi yararlı olmak ve başkalarına yardım etmektir.
4. Bir izci, her izcinin arkadaşı ve diğer izcilerin kardeşidir.

5. Bir izci naziktir.
6. İzci, hayvanların dostudur.
7. Bir izci ebeveynlerinin, liderlerinin emirlerine sorgusuz sualsiz itaat eder.
8. Bir izci tüm zorluklar altında dahi gülümser.
9. İzci tasarrufludur.
10. Bir izci düşünce, söz ve eylemde temizdir (Scout, 2021 URL1).

Türkiye İzcilik Federasyonu'na göre izcilik yasası "türe" olarak ifade edilmektedir. Türe kelimesi zaman zaman töre kelimesiyle karıştırılmaktadır. Atatürk tarafından ifade edilmiş ve "ilke" anlamına gelmektedir (TİF, 2021). Buna göre izcilik türesi de Dünya İzcilik Teşkilatı'nın izci yasasına paralel olarak hazırlanmıştır.

1. İzci, sözünün eridir. Şeref ve haysiyetini her şeyin üstünde tutar.
2. İzci, yurduna, milletine, ailesine ve izci liderlerine sadıktır.
3. İzci, başkalarına yardımcı ve yararlı olur.
4. İzci, herkesin arkadaşı ve bütün izcilerin kardeşidir.
5. İzci, herkese karşı naziktir.
6. İzci, bitki ve hayvanları sever ve korur.
7. İzci, büyüklerinin sözünü dinler, küçüklerini sever ve korur.
8. İzci, cesurdur, her türlü şartlar altında neşeli ve güler yüzlüdür.
9. İzci, tutumludur.
10. İzci, fikir, söz ve hareketlerinde açık ve dürüsttür.

4. İZCİLİK VE ARKA PLANI

İzcilik faaliyetlerinin ortaya çıkışında, bu faaliyetlerin yalnızca bir rekreasyon aktivitesi amacı doğrultusunda meydana gelmediği, dönemin koşulları gereği ulus-devlet, vatandaş-asker, vatan savunmasında gençliğin önemi gibi akımların etkili olduğu bilinmektedir. İzçiliği ortaçağ dönemindeki şövalye ruhuyla bütünleştiren Baden Powell, savaş sırasında Güney Afrika'da Boer çocuklarının yaban hayata alışmış, doğada hayatta kalmayı bilen ve iz sürmelerinin verdiği avantajı hayranlıkla izlediğini ifade etmiştir (Powell, 1908). Dolayısıyla izcilik faaliyetlerinin, esasen paramiliter bir yapıda genç kitleyi örgütleme amacıyla ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Bunun yanında, ülke savunması için yapılan bu örgütlenmenin, yalnızca gençleri disipline etmeyi amaçlayan bir rekreasyon aktivitesi ya da emperyalizmin bir dalı olduğu konusunda çeşitli araştırmacılar tarafından farklı görüşler bulunmaktadır.

Bayrak (2010) tarafından, bir İngiliz subayı olan Powell'in ortaya çıkardığı bu akımın Birleşik Krallık siyasetinin dünya egemenliğinden pay alma stratejisinden ayrı düşünülmemesi gerektiği ve izcilik faaliyetlerinin kısa süre içerisinde İngiliz Milletler Topluluğu coğrafyasında yayılmasının, Birleşik Krallık'ın bu dönem içerisinde bulunduğu sömürgeci ilişkilerle doğrudan ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Bunun yanında Belge (2011) tarafından izçiliğin dünyadaki ilk paramiliter yapılanma örneklerinden biri olduğu belirtilse de zaman içerisinde, bu askeri dizaynını üzerinden atarak dünyada barış düşüncesine paralel bir seyir izlediği ifade edilmiştir. Yamak (2009), izçiliği paramiliter bir yapılanma olarak ifade ederek, bir imparatorluğun yalnızca kendini her an feda etmeye hazır yurttaşları olması durumunda ayakta kalabilmesini Powell'in vatanını sevmek ve vatanına hizmet ifadelerine bağlamıştır. Dolayısıyla iyi yurttaşların daima savaşmaya hazır olan iyi askerler olduğunu belirtmiştir.

Akcan (2013)'e göre ise Powell'in izcilik hareketinde birtakım militer esintileri bünyesinde barındırdığı ancak bunun paramiliter bir yapılanma anlamına gelmediği, Powell'in izcilik hareketini asker yetiştirmeye eşdeğer bir yaklaşıma indirgemenin doğru olmadığı, asıl amacın "iyi insan-iyi yurttaş" olduğu fakat izçiliğin yayıldığı her ülkede ise aynı amaca hizmet ettiğini söylemenin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

O dönemde Birleşik Krallık'ın çeşitli toplumlar üzerinde hegemonyacı zihniyete sahip olduğu, bu kapsamda 1930'larda İngiliz Milletler Topluluğu bünyesinde bulunan 1,5 milyona yakın izcinin 326 bin kadarının Hindistan'da bulunmasının, izcilik akımının İngiliz İmparatorluğu'nun içinde yaşayan

halklar üstünde, imparatorluğun cazibesini artırma amacı taşıyan bir eylem olduğu görüşü bulunmaktadır (Kumar'dan aktaran Sümer, 2020: 1150).

İzcilik faaliyetlerinin Osmanlı topraklarında uygulanmaya başladığı dönemde de bu faaliyetlerin yalnızca bir serbest zaman aktivitesi olmasının dışında çeşitli amaçlar doğrultusunda icra edildiğine dair bilgiler bulunmaktadır. İşgal döneminde İstanbul'da bulunan Amerikan, Ermeni, İngiliz, Rum, İtalyan, Yahudi ve Rus izcilik örgütlerinin faaliyetleri hakkında Türk makamları tarafından tutulan raporlarda, özellikle Rum teşkilatında yer alan kimi izcilerin büyük yaşta ve kuvvetli olduğu, bazı kiliselere silah ve cephane taşıdıklarına yönelik dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Samsun'a ayak basmasının ardından Atatürk'ün de konu ile ilgili çeşitli raporlarının bulunduğu, Rum okullarının izci teşkilatına Yunanlı subaylar komutasında maddi destek sağlandığı, Fener ve Tatavla kiliselerinde silah ve cephane depolandığı bilgilerinin bu raporlara örnek gösterildiği belirtilmektedir (Akcan, 2017b).

Önemli ABD Hristiyan misyoner teşkilatlarından olan American Board himayesinde İstanbul'da 1881'de kurulan Young Men's Christian Association (YMCA) ve 1919'da kurulan Young Women's Christian Association (YWCA) teşkilatları da bu anlamda ele alınması gereken kuruluşlardır. Misyonerlik faaliyetleri kapsamında bu kurumlar, Amerikan okullarındaki gayrimüslim gençlerin milli duygularını tetiklemeyi düşünmüştür. İlk etapta son derece masum bir sosyal etkinlik şeklinde görülen çalışmalar, ülkenin zayıflamasıyla birlikte gerçek yüzünü göstermiştir. Zamanla bu kurumların şubeleri gençler için bir bilim ve disiplin sağlayan şubeler olmaktan çıkarak gayrimüslimlerin Osmanlı'ya karşı propaganda teşkilatları haline gelmiştir (Çatalbaş, 2014: 107). Öyle ki YMCA'nın 1920'de Yunanistan bayrakları ile işgale destek veren bir gösteri düzenlediği bilinmektedir (Bayrak, 2010). Bununla birlikte, örgütün bu arka plan faaliyetlerinin yanında batıdan entegre edilen basketbol ve voleybol gibi dalları kazandırmalarıyla topluma olan katkılarını kabul etmek gerekmektedir. Türk spor tarihinde önemli yer edinen YMCA, bu anlamda yukarıdaki branşların haricinde kürek, tenis, futbol, jimnastik gibi branşların tanıtılmasında önemli roller üstlenmiştir. Jimnastik branşının Beyoğlu şubesi eğitmeninin aynı zamanda izciliği getiren Ahmed Robenson olduğu görülmektedir (Çatalbaş, 2014: 108-109).

5. SONUÇ

İzcilik faaliyetlerinin ortaya çıkışında, bu faaliyetlerin yalnızca bir rekreasyon aktivitesi amacı taşımadığı, dönemin koşulları gereği vatan savunması, ulus-devlet, vatandaş-asker gibi akımlar bağlamında etkili olduğu bilinmektedir. Özellikle 19. yy. yapısından kaynaklı ulus devlet anlayışının bir yansıması olması ve Osmanlı'nın sonunda bu akımın topraklarımızda da görülmesi, dünyada o dönem yer alan toplumsal yönelimin büyüklüğünü göstermektedir. İzciliğin görünen amacı dışında kullanımı, ülkemizin bağımsızlık mücadelesi döneminde çeşitli gayrimüslim oluşumların kurdukları cemiyet ve dernek yapılanmalarında açıkça görülmektedir.

İzciliğin ana temasının bir rekreasyon etkinliği olarak ortaya çıktığı aşikâr olsa da zamanında misyonerlik faaliyetleri ve sömürgeciliğin bir unsuru olarak da kullanıldığı göze çarpmaktadır. Dolayısıyla yapılan çalışmalarda izcilik faaliyetlerinin, esasen paramiliter bir yapıda genç kitleyi örgütlenme amacıyla ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Günümüz dünyasında da misyonerlik faaliyetlerinin ve sömürgeciliğin farklı arenaalarda devam ettiği bilinmektedir. İzciliğin paramiliter bir örgütlenme mi yoksa "iyi insan iyi yurttaş" mottosuyla sürdürülen bir serbest zaman faaliyeti mi olduğu konusunda uzlaşılan net bir görüş olmasa da bu faaliyetlerin entegre edilen coğrafyaya göre değişkenlik gösterdiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ak, M.O. (2020). *Yaş Kuşaklarının Rekreasyonel Faaliyetlerinin Akış Kuramına Göre İncelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akcan, E. (2013). *İttihat ve Terakki Fırkasının Paramiliter Gençlik Kuruluşları*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akcan, E. (2017a). İki Dünya Savaşı Arasında Türkiye'de Gençlik Teşkilatı Oluşturmaya Dönük Bazı Tasavvur ve Teşebbüsler. *Belleten Dergisi*, 292, 1001-1030.
- Akcan, E. (2017b). *İşgal İstanbul'unda İzcilik Teşkilatı*. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu-V, İstanbul, 19-21 Mayıs 2017.
- Başkutlu, S. (2015). *Osmanlı Devleti'nde İzcilik Hareketi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Bayrak, T. (2010). İzciliğin Türkiye'ye Gelişi ve Günümüzdeki Görünümü. *Sosyoloji Dergisi*, 10(1), 153-175.
- Belge, M. (2011). *Militarist Modernleşme: Almanya, Japonya, Türkiye*. İstanbul: İletişim Yayınevi, 175.
- Coşkun, Z. (2011). *Türkiye İzcilik Federasyonunun Faaliyetlerine Katılanların Beklenti ve Memnuniyet Düzeylerinin Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Çatalbaş, R. (2014). Young Men's Christian Association'ın Türkiye'deki Faaliyetleri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 55(1), 101-122.
- Çelebi, N., Asan, H.T. & Asan, E. (2018). Meşrutiyet Döneminde Asker-Vatandaş Yetiştirme Anlayışı Çerçevesinde Paramiliter Gençlik Örgütleri. *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 502-514.
- Çiftçi, S., Olaç, F.T., Aksakal, N.B. & Yaman, Ö. (2015). Değerler Eğitiminde İzciliğin Yerine İlişkin İzci Lideri Öğretmenlerin Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 415-437.
- Dam, H. (2020). Değerler Eğitiminde İzciliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 20(2), 727-754.
- Güven, İ. (2003). Osmanlı'dan Günümüze İzciliğin Gelişimi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 65-73.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon*. Ankara: Gazi Yayınevi.
- Öntuğ, M.M. & Uygun, K. (2012). İdadînin Son Yıllarından Liseye: Karesi Sultânîsi 1913-1923. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(28), 129-156.
- Özçakır, S. & Yıldırım, İ. (2016). II. Meşrutiyet Dönemi Beden Eğitiminde Çağdaş Dönüşümler (1908-1918). *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 15-29.
- Powell, B.R. (1908). *Scouting for Boys*. New York: Dover, 32.
- Sapsız A. (2008). *Rekreasyonel Bir Etkinlik Olarak İlköğretim İzciliği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sümer, Z.G. (2020). Yumuşak Güç Yanılgısı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 1143-1160.
- Şahin, M.C. (2007). Sanayi Toplumundan Sanayi Sonrası Topluma Farklılaşan Gençlik Hallerinin Sosyolojik Görünümü. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (2), 157-177.
- Tanır, E.D. & Aslan, C. (2019). Birinci Heyet-i İlmiye ve Çalışma Esasları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(1), 251-276.
- Taşkesenlioğlu, M.Y. (2009). Türkiye'de İzcilik Teşkilatının Kuruluşu. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 103-116.
- Türkiye İzcilik Federasyonu [TİF] (2021). www.tif.org.tr/tarihçe (Erişim: 09.05.2021).
- Toprak, Z. (1998). Meşrutiyet ve Mütareke Yıllarında Türkiye'de İzcilik. *Toplumsal Tarih Dergisi*, 52, 13-20.
- Yamak, S. (2009). II. Meşrutiyet Döneminde Paramiliter Gençlik Örgütleri. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yetim, A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 63-72.
- URL1 www.scout.org/historical-highlights (Erişim: 09.05.2021).
- URL2 www.scouting.org (Erişim: 10.05.2021).
- URL3 www.scouts.org.uk/volunteers/inclusion-and-diversity/including-everyone/faiths-and-beliefs/the-scout-promise (Erişim: 10.05.2021).